

Intermezzo II: Ako funguje makroekonomika štátu a sveta

Pred 4.kapitolou

Aby sme ale porozumeli zásahom, (ktoré budú uvádzané na štvrtej a tretej úrovni uplatnenia troch črt ekonomickej demokracie), budeme si musieť aspoň stručne definovať, ako vlastne funguje **makroekonomika sveta a štátu**.

Keďže profesor J.Husár pre potreby popularizácie makroekonómie zadefinoval makroekonomický ukazovateľ HDP (hrubý domáci produkt), tento definuje ako súčet príjmov domácností, príjmov podnikov a príjmov vlády. Nik iný v národnom štáte nemôže mať príjmy.

Veľmi nám pomôže diagram „**Cirkulárny tok hospodárstva**“, objasňujúci „**motor ekonomiky**“ tak ako ho prezentuje slovenský profesor ekonómie Jaroslav Husár (obr.4 s diagramom).

Musíme si len ujasniť, že motor ekonomiky funguje v štyroch základných subsystémoch, ktoré nazval „**Domácnosť**“, „**Finančný trh**“, „**Vláda**“ a „**Podniky**“

Ak nechceme ísť príliš hlboko do objasnenia makroekonómie ako vedy, **uvediem tu len stručný popis dejov, aké znázorňuje diagram.**

Ak **cirkulárny tok hospodárstva** pre náš účel ohraničíme štátnou hranicou národného štátu a štát je tou ekonomickou jednotkou pre zobrazenie dejov na makroekonomickej úrovni, potom hovoríme **o národnom hospodárstve krajiny**. Komplex národného hospodárstva Slovenska potom pozostáva zo štyroch podsystémov, ktoré tu môžeme stručne definovať:

Podsystém „Podniky“ tvorí celá podniková a dnes podnikateľská sféra, v ktorej sa nachádza každý hospodársky subjekt, ktorý vyrába, produkuje hospodársky výsledok, má hospodársku činnosť na území štátu Slovenská republika. Sú to teda dnes firmy definované podľa obchodného zákonníka č.513/1991 Zb., teda aj a.s., aj s.r.o., aj družstvá a aj fyzické osoby – živnostníci. Iné organizácie, ktoré nepodnikajú za účelom hospodárskeho výsledku, zisku, sú neziskovými, alebo i rozpočtovými – ale rovnako sú napojené často na štátny rozpočet, povedzme odvodmi, daňami, dotáciami, grantmi. *Bolo by ale želateľné, aby „podniky“ v tomto zmysle mali sídlo na území SR a teda aby boli daňami, odvodmi ako finančnými výstupmi z podniku, ako aj objednávkami i povedzme dotáciami a grantmi ako finančnými vstupmi zviazané so slovenským štátnym rozpočtom. Zahraničné firmy a naše firmy so sídlom v daňových rajoch by mali byť „ošetrené“ zvláštnym finančným daňovým režimom alebo by mali mať obmedzené pôsobenie v národnom hospodárstve (kedysi za to riešilo zmluvou o spoločnom podniku alebo kooperačnou zmluvou).*

Podsystém „Vláda“, teda v skutočnosti správca štátneho hospodárskeho systému a aj štátneho rozpočtu ako dominantných verejných financií popri územnom verejnom finančníctve kraja,

okresu, obce. V tomto prípade ide o hospodársku správu nad národným bohatstvom a nad štátnymi ekonomickými zdrojmi i akýmkoľvek typom hospodárstva na území štátu (bez ohľadu na územné rozčlenenie na vyššie územné celky, kraje, okresy či obce) alebo v mene štátu na inom území Zeme (povedzme oceánske alebo územie arktické, takisto ako výsostné územie SR na pôde ktorého sa nachádzajú diplomatické úrady). A túto hospodársku správu zabezpečuje **vláda** v mene **res publica, teda veci verejnej**, to znamená, že vláda koná v zastúpení vôle ľudu, občanov Slovenskej republiky. *Dočasne sa táto správa pod vplyvom liberálnej doktríny o škodlivosti štátu zredukovala od roku 1990 na rozhodovanie o verejných financiách v štátnom rozpočte republiky a o spôsobe zbierania financií od obyvateľov i od podnikov i o spôsobe vydávania financií na štátne a verejné účely. **Vláda v súčasnosti vôbec nevyužíva právomoci tvorby vlastných ekonomických zdrojov republiky, ich spravovania a zveľaďovania hospodárskou činnosťou** – a to je škodlivé pre vznikajúcu politickú triedu občania republiky, štátotvorný národ.*

Podsystem „Domácnosť“, pôvodne odvodený od zvyku ľudí existovať, združovať sa a vytvárať svoju existenciu i na základni hospodárenia ako **rodina**, v ktorej kruhu žili v domácnosti všetci jej členovia, teda ako zarábajúci členovia rodiny tak i ekonomicky neproduktívni členovia rodiny ako deti, starci, invalidní, kam sa zarátavali nielen manželia a ich deti, ale i starí rodičia a príbuzní i vnuci, jedinci osamelí, teda nevydaté a neženatí, ovdovelí a podobne. Takto v *kruhu domácnosti žili všetci a ich spotreba sa definovala makroekonomicky ako spotreba domácností*. V súčasnosti sa pod *spotrebou domácnosti* ako makroekonomickým údajom rozumie každá jednotka, či už ide o jednotlivca, alebo o domácnosť druhu a družky, a dokonca to už nie je viazané na samostatné bývanie v byte, teda v domácnosti. Každý kto vydáva na svoj život výdavky, či už býva v hoteli, na penzióne, ubytovni alebo v byte, či v prenájme, vydáva finančné prostriedky, ktoré sú považované v rámci makroekonómie za *spotrebu domácnosti*.

Celý problém tohto agregovaného zberu údajov a teda deformujúceho národohospodársky pohľad je ešte skomplikovaný nerozlišením medzi finančnými výdajmi v obchodnej spotrebiteľskej oblasti. To znamená, že i keď štatisticky sa niekde „odhaduje“ finančný prínos cestovného ruchu, v skutočnosti sa vydaje každého, kto na území štátu spotrebúva čo i len dočasne a vydáva na nákup i služby financie, agregovane zarátavajú do spotreby domácností, i keď je to turista, nerezident, teda človek iba prechádzajúci či dočasne zostávajúci v republike, na danom území štátu.

Podsystem „Trhy“, rozumie sa *finančné trhy*, vychádza z pôvodne existujúceho systému investovania súkromných finančných prostriedkov do akcií a podielov a ich obchodovania na burzách či aukciách, ktoré boli vždy pôvodne definované na národnom finančnom systéme. Napríklad i pri vytvorení pôvodne finančného trhu ČSFR po roku 1990 sa očakávalo, že tento inštitút zohrá hlavnú makroekonomickú úlohu pri rozvoji ekonomiky. Nezohral.

Celospoločenský majetok „rozdaný“ rezidentom, „ľudu československému“ formou kupónov, sa rozbehol na miestnom finančnom trhu ČSFR až umelým vnesením legislatívy o finančných fondoch a tie boli v priebehu niekoľkých rokov a po rozdelení ČSFR rozkradnuté, všetky skrachovali, stiahli so sebou i celý bankový systém vznikajúcich republík.

A tak sa finančný trh otvoril svetu, bolo umožnené obchodovať s akciami i predávať (aj nakupovať, ale to prakticky nebolo využité, výnimky ako pološtátna a.s.ČEZ a i.) vlastníctvo zahraničným investorom, bankám, záujmovým finančným korporáciám (ako prípad OKD ČR). Týmto procesom vznikali v SR i v ČR finanční oligarchovia, nikto z nich neprišiel ku svojmu bohatstvu poctivou výrobnou hospodárskou činnosťou.

V súčasnosti prakticky celý podsystem *finančný trh* tvorí jednu obrovskú „čiernu dieru“ v ekonomike Slovenskej republiky, ktorá odčerpáva (iným slovom pôsobí ako výveva – podtlaková pumpa) zo štátu všetky príjmy, či už zisky, alebo transferovo ošetrované finančné prostriedky, mimo územia SR. A takto sa správa i podniková sféra, majitelia podnikov majú sídla v daňových rajoch, teda na územiach, ktoré nepodliehajú daňovým odvodom, a odčerpávajú hospodárske výsledky i prevádzajú svoj majetok do sídiel v týchto daňových rajoch. Takisto zahraniční investori namiesto povinnosti reinvestovať hospodársky výsledok na území SR ho môžu beztriestne a pohodlne vyvážať formou dividend z akcií, formou transferových platieb medzi „prevádzkami“ v rôznych štátoch a za „verifikované služby“, pretože platí ďalšia zo štyroch slobôd EÚ – voľný pohyb kapitálu.

V skratke sa tým podsystem „Trh“, rozumie sa finančný trh, *stal obrovskou dierou v národnom hospodárstve Slovenska, odčerpávajúcom ročne 200 miliárd Eur.*(*1) Objem odčerpaných finančných zdrojov vysoko prevyšuje objem zainvestovaných finančných prostriedkov, pričom nesmieme zabúdať, že investície sem plynú často aj vo forme hmotného i nehmotného majetku, ktorý sa dá kedykoľvek bezcolne vyviezť z územia republiky. Túto trestuhodnú situáciu si „nevšímala“ ani jedna vláda SR a integráciou do hospodárskeho priestoru Európskej únie ju vlastne legitimizovala. Príčinou je všeobecné nadšenie zo štyroch dosiahnutých slobôd v rámci EÚ – slobody pohybu ľudí, ale aj tovaru, služieb a kapitálu.

V ekonomike po kapitalizme bude nutné v zmysle manažérskeho nástroja „bodu zvratu“ ihneď finančný trh ako „čiernu dieru“ národohospodárskeho systému „zazátkovať“ rznymi právnymi i fyzickými opatreniami. Pokiaľ sa vo svete v ekonomike po kapitalizme odohrá zrušenie finančných trhov, Slovensko musí byť pripravené prevziať zodpovednosť za riešenie tohto podsystemu ekonomiky, pretože do tohto systému v súčasnosti vchádzajú už aj značné výdavky na domácnosť vo forme úspor, splátok úrokov a úverových splátok, vo forme splácania poisťného systému nielen zdravotného, ale od roku 2004 i penzijného. Je otázne, kam miznú tieto peniaze s titulom „výdavky na domácnosť“ v súkromnom finančnom sektore, ktoré majú slúžiť ako odložená spotreba v termíne ich splatnosti, keďže sú to finančné prostriedky „nalievané“ cez zahraničné spoločnosti do svetového finančného systému a ovplyvňované silou meny i infláciou (vid' varovné signály z maďarských hypoték, či z cyperského, islandského i gréckeho príkladu). *Nik si u nás neuvedomil, ako boli v roku 2008 ohrozené životné poisťovania státisícov občanov Slovenska, uzatvárané v „nemenovanej“ americkej životnej poisťovni, s pobočkou tu na Slovensku i v ČR, ktorá v USA skrachovala.*

Ak teda „motor ekonomiky“ na makroekonomickej úrovni tvorí takto definovaný systém podsystemov domácnosti, trhu, vlády a podniku, treba si položiť otázku, čo je to vlastne národné hospodárstvo?

Čo je to vlastne národné hospodárstvo?

Profesor J.Husár ⁽²⁾ odpovedal na túto otázku citátom z diela československého ekonóma Karla Engliša ministra financií z 1.ČSR - „**Je to každý samostatný účelový súbor, v ktorom sa odohráva starostlivosť ľudí o udržanie a zlepšenie života, je to hospodárstvo**“. Profesor J.Husár ďalej definuje makroekonomický prístup takto: „Povahu týchto rôznych prvkov hospodárstva môžeme študovať, alebo inak povedané, môžeme spoznávať štruktúru a dynamiku týchto hospodárskych jednotiek, to je primárnou úlohou ekonómie, hospodárskej vedy. A tak je aj ekonómia, zo širšieho hľadiska, jednou z vied o človeku a o ľudstve. Treba zabezpečovať prostriedky pre ľudí, čiže ekonómia je vedou o systéme a poriadku, v ktorom sa odohráva starostlivosť ľudí o udržanie a zlepšenie svojho života. Hospodárstvo, teda ekonomika, to nie sú „rozmary mocných“.

vysvetlivky poskytnuté až teraz, zozbierané z poznámok:

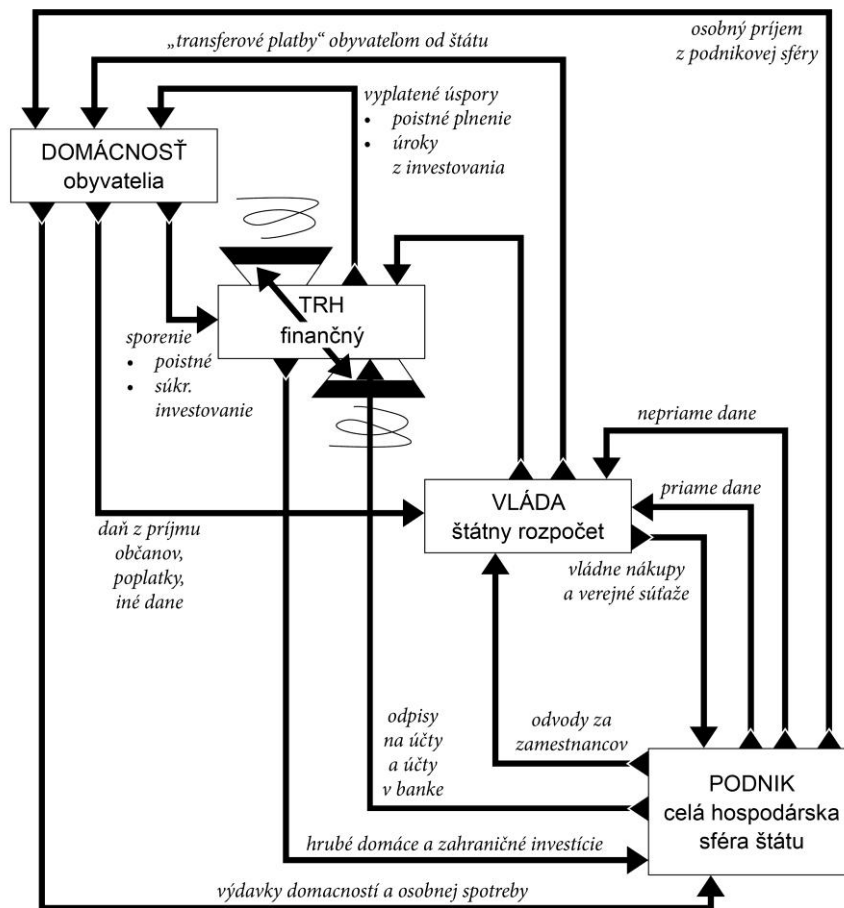
(*1) Už pri písaní knihy som sa stretol s dvomi variantmi objemu odčerpávaných financií zo systému národného hospodárstva Slovenskej republiky. Jedny pramene (prevažne alternatívne a teda „vedecky“ vraj neuznávané) tvrdili, že tých 200 miliárd Eur v prepočte sú nielen čisté finančné výnosy z dividend a transfery z podnikov do centra materskej firmy, ale aj **straty** spôsobené zaujatím postavenia predtým slovenského priemyslu, priemyselného ale i obchodného podniku na medzinárodných trhoch a tým pádom i znemožnenie prílevu financií do hospodárskeho obehu na Slovensku. Áno, môžem taký príklad osobne uviesť, odkedy bol od roku 2008 Matador s výrobou pneumatík prevzatý korporáciou Continental, výrobca Matador už stratil priamy kontakt so zákazníkmi pneumatík (nielen „doma“ pre automobily, ale i v zahraničí), lebo výroba síce bežala tu na Slovensku, ale predaj išiel cez obchodné firmy spojené s centrárou, tj. Continentalom, nebol to už obrat a tržby zarátavané na Slovensku. Nehovoriac o tom, že okamžite sme „stratili“ vlastnícky dosah i príjmy zo zahraničných afiliácií, v tomto prípade výrob v etiópskej Addis Abbebe či v ruskom Omsku. Obdobne vlastne „funguje“ i predaj státisícov kusov luxusných automobilov, ktoré sa síce vyrábajú tu na Slovensku a dokonca sa evidenčne zachytávajú cez dodacie listy ako „export do zahraničia“, ale tržby z predaja inkasujú zahraničné firmy mimo Slovenska a samozrejme dane platia v krajine materskej firmy, nie na Slovensku. **Aj preto som sa prikonil k tomuto číselnému argumentu.**

Druhý údaj, to je takmer oficiálny údaj 2 miliardy eur, ktoré strácame a dá sa to zdokladovať, z nezdanenia resp. aj z odlivu zisku a dividend každoročne pri držbe našej výroby cudzími investormi, ktorí si zisky a dividendy inkasujú zo Slovenska ...a neinvestujú viac.

⁽²⁾Profesor J.Husár v knihe *Aj ekonómia je veda* cituje ministra financií RČS Karla Engliša

Text ku diagramu „Cirkulárny tok hospodárstva krajiny – národného hospodárstva“

**DIAGRAM
CIRKULÁRNEHO OBEHU TOKOV HOSPODÁRSTVA
„MOTOR EKONOMIKY“ KRAJINY**

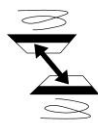

Vysvetlivky:

→ toky

▲ výstupy

▲ vstupy

3. rozmer – diera kadiaľ oteká

Diagram obr. č. 4 podľa prof. Ing. Jaroslava HUSÁRA, CSc.

Graficky je teda znázornený ten „motor ekonomiky“ národného hospodárstva jednotlivého štátu. Platí aj dnes. Sú tu štyri podsystemy ekonomiky pomenované ako „Domácnosť“, „Trh“, „Vláda“, „Podnik“.

Cirkulárne – to znamená, že tu koluje obeh financií a „peniaze“, nech majú akúkoľvek hodnotu a sú nazvané akokoľvek, tu majú základnú makroekonomickú funkciu **obeživa**. Svojim obehom, cirkulovaním, udržujú chod ekonomiky a majú zásluhu na tom, že žiadny zo subsystémov „sa nezadrhne“ pri dostatočnej hladine toku financií a dostatočnej rýchlosti toku financií (teda likvidity – schopnosti premeniť hodnoty na peniaze; a obratu – schopnosti prijímať a vydávať financie na hospodárske deje).

Podsystem „**Domácnosti**“ – ak sledujeme šípky pritekajúce do podsystemu - sú to príjmy obyvateľstva, plynúce od podsystemu „**Podnik**“, od podsystemu „**Vláda**“ a podsystemu „**Trh**“.

Šípky vytekajúce z „**Domácností**“ sú výdaje a náklady na domácnosť, teda akúkoľvek spotrebu, zariadenie, renovácie bývania, sporenie, poistenie, ktoré idú do podsystemov „**Podnik**“ (spotreba), „**Vláda**“ (odvody, dane, poplatky) a „**Trh**“ (vklady, poistenie, úroky, splátky). Časť výdavkov z podsystemu „**Domácnosti**“ odchádza do štátnej pokladne ako daňová povinnosť a rôzne poplatky. Pôvodne odvody do zdravotného poistenia išli tiež do štátnej pokladne, dnes sú priamo presmerované do súkromných zdravotných poisťovní – teda do „**Trhu**“, až odtiaľ sa sprostredkovane dostávajú čiastočne do podsystemu „**Vláda**“ ak ide o platenie súkromných zdravotných poisťovní za pacienta nemocniciam, lekárom a lekárňam. Súkromné zdravotné poisťovne sú „žaby na prameni“ a žijú z výdavkov domácností, navyše vynucované zákonom. Podobne vlastne pôsobia dôchodkové poisťovne v II.pilieri – zo zákona vyberajú platby od „domácností“ a od „podnikov“, akumulujú ich na svojich účtoch v podsysteme „**Trh**“ a držia ich u seba až do doby splatnosti – teda ak jedinec zomrie alebo sa dožije výplaty dôchodku z II.pilieria. Sami prosím posúďte, či je teraz po vysvetlení finančných tokov táto transakcia „čistá a korektná“...

Podsystem „**Trh**“, teda finančné trhy, jeho vstupy, teda šípky pritekajúce do podsystemu, sú od „**Podniku**“, teda kapitálové vklady, odpisy držané na účte, splátky, úroky, sú od „**Vlády**“, teda splátky úverov, úroky (obe znamenajú „dlhovú službu“ štátu), kapitálové nákupy (ak by štát nakupoval napr.podnik, hypoteticky), menové vyrovnania (transfer meny a štátneho pokladu) až po platenie poisťného za občanov (zdravotné poistenie, II.pilier penzie), vstupy od podsystemu „**Domácnosť**“ sú vklady úspor, splátky pôžičiek, úroky, splátky poisťného (zdravotné i penzijné). Výstupy z podsystemu „**Trh**“, finančný trh - šípky do podsystemu „**Vlády**“ – poskytnuté úvery a nákup štátnych dlhopisov, úhrada za kapitálové obchody (za predaný štátny majetok, v súčasnosti už minimalizovaný), šípky do podsystemu „**Podnik**“ – úhrada za kapitálové obchody za predaný kapitálový podiel), splátky a úroky z úverov, z „**Domácnosti**“ – splatenie poisťného plnenia a splatenie terminovaných vkladov resp. penzie v čase plnenia.

Ak však chceme vidieť, kde je „čierna diera“, tak v súčasnosti môže byť definovaná len v tretej dimenzii ako výstup šípkou priamo vo vnútri podsystemu „finančný trh“ – finančné transfery na globálne finančné trhy – tu je ten „odtok“ z financií krajiny, takisto šípky von z „Trhu“ smerom ku „Podniku“ stojaceho mimo národnej ekonomiky – to sú tie mohutné finančné transfery z podniku v danom štáte do materskej korporácie v zahraničí.

Podsystem „**Vláda**“ má vstupy, teda šípky idúce predovšetkým dnes od obyvateľstva, teda z „**Domácnosti**“ (to sú odvody, dane, poplatky a sem patrí i DPH, falošne označovaná ako daň z pridanej hodnoty, zdanenie obratu ktoré platí konečný spotrebiteľ v cene tovaru), minimálne vstupy má vláda z podsystemu „**Podnik**“ vo forme dane zo zisku podnikov, zrušili sme i daň z dividend vlastníkov akcií pod titulom že ide o „súkromné osoby“, vstupom sú poplatky za administratívne a legislatívne služby. Hlavným mohutným vstupom sú od „**Trhu**“ úvery, avšak to je mylná predstava, pretože každý úver sa premieňa na splátky úveru a slúži len a iba na dočasné prefinancovanie deficitov štátneho rozpočtu. Nič iné dnes štát a teda podsystem „**Vláda**“ nedostáva, keďže *nevlastní výrobné prostriedky ani ekonomické zdroje*.

Zato výstupmi z podsystemu „**Vláda**“ sú (šípky znázorňujú) transferové platby obyvateľstvu (penzie, sociálne dávky, platy štátnej administratívy,), výdavky na armádu a povinné štátne služby (idúce prevažne do podsystemu „**Podnik**“) a takisto splátky dlhov a úrokov (dlhová služba štátu) idúca do podsystemu „**Trh**“. Takto sa v priebehu 28 rokov (píšem to v roku 2017) štát premenil z vlastníka svojho národného majetku a veriteľa na zahraničných trhoch na dlžníka a hospodári kontinuálne s chronicky deficitnými financiami. Márnou snahou štátu je znížiť zadlženie na nulu, keďže nehospodári s vlastnými výrobnými prostriedkami a nevytvára vlastne ekonomické zdroje, výrobné štátne či národné podniky, ktoré mu podstatne môžu zvýšiť vstupy, teda príjmy.

Podsystem „**Podnik**“ – má vstupy, teda šípka od „**Domácnosť**“ predstavuje príjmy za akékoľvek výdaje spotrebiteľov, náklady domácností, teda od spotreby v obchode až po každý výdaj za energiu, vodu, lieky, telefonovanie, prijímanie obrazu i zvuku, sieťové pripojenie, teda čokoľvek. Tieto vstupy sú dnes deformované štatistikou, keďže nie je možné zásadne zistiť, ktoré výdaje domácností idú mimo hospodárstva štátu (nákupy a spotreba v zahraničí alebo cez internet) . Od „**Vlády**“ dostáva vstup cez štátne a verejné objednávky (to je systém verejných súťaží a štátnych zakázok) a ďalším potenciálnym vstupom (v diagrame by to bola šípka z výšky - z tretej dimenzie) sú príjmy za export, ak sú skutočne prijímané do účtovníctva „podniku“ priamo na území štátu. Takisto „**Podnik**“ získava od „**Trhu**“ úvery, ktoré sú ale len dočasným priebežným vstupom a predstavuje len časovo odlišený neskorší proces výstupu – splácania úveru a úrokov. Práve šípka vyjadrujúca finančný tok „**Vláda**“ – „**Podnik**“ znamená hlavnú korupčnú trasu toku financií, na ktorej sa odohráva korupcia vlastná kapitalistickému výrobnému modelu – ide tu o získanie štátnej zakázky a objednávanie verejných služieb štátom, ktoré býva silne ovplyvňované podnikateľskou sférou vo forme korupčného prostredia. *To sa v ekonomickom systéme po kapitalizme zmení.* Výstupy z podsystemu „**Podnik**“ – šípka do podsystemu „**Domácnosť**“ - idú vo forme vyplácania miezd zamestnancom – a keďže pre podnikateľskú sféru je mzda a odvody štátu nákladom, ktorý sa snažia prirodzene znížiť, tu je hlavný konflikt kapitalistického výrobného spôsobu – nesúlady v rozdeľovaní hospodárskeho výsledku podnikania. V súčasnosti môže byť tento vzťah ešte viac deformovaný prisunom zahraničných pracovníkov na územie štátu, ktorí získajú síce mzdu od tunajšieho podniku, zamestnávateľa, ale iba čiastočne budú odvádzať niečo „**Vláde**“ a iba čiastočne budú vytvárať spotrebu ako „**Domácnosť**“, keďže budú transferovať svoje príjmy mimo hraníc národného štátu do „**Domácnosti**“ vo svojej krajine, v ktorej sú občanmi. Podnik síce uvádza zamestnancom na výplatnej páske výšku „ceny

práce“, ale to je veľmi manipulatívny údaj zavedený liberálnymi vládami. Ide totiž o „cenu práce“, ktorú zaplatí podnik nie zamestnancovi, ale do podsystemu „**Trh**“ v prípade penzie II. piliera a zdravotného poistenia, ako aj do podsystemu „**Vláda**“ ako dane a ďalšie odvody do štátneho rozpočtu za zamestnanca. Ten potom z „ceny práce“ dostáva v skutočnosti v čistom len zlomok skutočnej ceny práce, čo to stojí „podnik“. *V podmienkach kolektívneho vlastníctva tento nezmysel – cena práce - zmizne.*

Ak márne hľadáte v tomto diagrame niekedy zvlášť uvádzaný podsystem „Zahraničný obchod“, ten zdôvodňujem osobne tým, že zahraničný obchod ako systém uplatnenia výrobkov za hranicami národnej ekonomiky a dovozu výrobkov a služieb do národnej ekonomiky sa sledoval a dodnes sleduje vo finančnom objeme cez subsystem „Trh“ a vo fyzickom objeme cez colnú a hraničnú správu národného štátu cez subsystem „Vláda“. Keďže mám kvalifikáciu ekonomiky a riadenia zahraničného obchodu za ČSSR, táto kvalifikácia mi umožňuje zadefinovať kvalitatívnu zmenu, ktorá nastala globalizáciou ekonomiky v 21. storočí.

Zahraničný obchod, ktorý fyzicky dodnes eviduje štatistika a vykazuje ju vo finančnom i fyzickom objeme štát – subsystem „Vláda“, vo forme exportu a importu, už stratil svoju vypovedaciu hodnotu pre tento cyklus znázorňujúci hospodárenie národného štátu, národnej ekonomiky. Podstatný je totiž prínos z daného spôsobu obchodu, uplatňovania sa na trhoch. Na príklade Slovenska ako svetovej veľmoci vo výrobe osobných automobilov (v roku 2016 vyrobených cca milión dvestotísíc kusov v troch automobilových fabrikách, obkolesených celým systémom automotive dodávateľského priemyslu okolo celého zhotovenia a fungovania automobilu) možno ukázať, že zahraničný obchod je tu zámerne pre účely ideológie liberalizmu deformovaný. Celý objem automobilov v hodnote výroby je síce zahŕňaný každoročne do ukazovateľa hrubého domáceho produktu SR, ale príjmy za predaj tohto objemu automobilov nekončia na účtoch automobilových fabrik tu v SR, ani ako daňový poplatok v štátnom rozpočte. Tieto príjmy z predaja automobilov na svetovom trhu sú diverzifikované rôznymi obchodnými spoločnosťami po celom svete a celá hodnota predaja s vysokou hodnotou marže ide na účet materských korporácií v sídle automobiliek mimo Slovenska. Do slovenskej ekonomiky sa dostáva už len predaj automobilov priamo na území SR (v roku 2016 sa predalo celkovo 88 tisíc nových vozov a to všetkých značiek, nielen VW, KIA, Peugeot) a aj z toho má subsystem „Vláda“ iba daň z pridanej hodnoty a daň zo zisku príslušnej obchodnej firmy. Takisto chceme veriť (a verejnosť sa k daným údajom nedostane), že automobilky vyrábajúce na Slovensku platia do štátneho rozpočtu daň zo zisku. Vieme, že celý automotive dodávateľský priemysel i automobilky stoja ako zahraniční investori na území SR hlavne vďaka štedrej podpore predchádzajúcich vlád SR, ktorá im často darovala daňové prázdny, teda nemuseli platiť dane zo zisku určité obdobie po zainvestovaní a takisto im dotovala zo štátneho rozpočtu vytváranie zamestnaneckých miest. Takže ak podniky vyplácajú svojich zamestnancov mzdami, často im na tieto mzdy počas určitého času prispievali všetci občania SR vo forme tých štátnych dotácií. Jediný prospech v systéme hospodárstva má z toho subsystem „**Domácnosť**“ cez transfer vyplácania miezd „z **Podniku**“ a čiastočne štát, teda subsystem „**Vláda**“ z daní a odvodov za pracovníkov. Navyše, ako „žaba na prameni“ okolo celého automotive výrobného systému sa priživujú štátom

legislatívne povolené „personálne agentúry dočasného zamestnávania“, ktoré vlastne inkasujú v podsysteme „**Podnik**“ svoj príjem, sprostredkujú zbytočne kvôli pohodlnosti a nákladom automobiliek prácu a tvoria si tak zisk, z ktorého sú schopní nielen v zníženej mzde platiť „zamestnancov“, ale ešte i odvádzať odvody – znížené samozrejme podľa mzdy zamestnanca“ do subsystému „**Vláda**“ a teda legálne okrádať štátny rozpočet.

Zahraničný obchod sa už koncom 80.rokov transformoval na **oblasť hospodárskych vzťahov so zahraničím** a Československo vzdelávalo v tomto odbore tisíce odborníkov – na kooperačné a špecializačné hospodárske vzťahy, na tvorbu spoločných podnikov, na hospodársku činnosť vo výskume a vývoji – a **tohto všetkého sa ČSFR vzdala v priebehu dvoch rokov hospodárskej reformy v 1990 – 1992. Slovenská republika už tieto nové trendy neprevzala a tak si nevytvorila pre svoje národné hospodárstvo odvetvie, ktoré by zabezpečovalo medzinárodné hospodárske vzťahy.** V ekonomike po kapitalizme nie je problém toto odvetvie veľmi rýchlo zorganizovať, napríklad aj dnes by bolo možné rozvinúť medzinárodnú hospodársku spoluprácu na báze zvládnutých priemyselných odborov v strojárskom, v stavebnom priemysle, v odvetviach hospodárstva s vlastnou surovinovou základňou – nielen drevársky priemysel a nábytkárstvo, ale aj potravinársky priemysel, poľnohospodárstvo samotné.

Poznámka ku prínosu Eurofondov. *Po vstupe SR do Európskej Únie sa Slovensko stalo poberateľom tzv. Eurofondov, teda financií zbieraných z iných členských krajín EÚ pre podporu rozvoja a vyrovnanie ekonomickej úrovne nových členských krajín (spolu s nami i ČR, Poľsko, Maďarsko, pobaltské štáty, Rumunsko, Bulharsko, Slovinsko,). Podmienkou obdržania Eurofondov je splnenie podmienok stanovených Komisiou EÚ, teda spracovanie projektu rozvoja, priloženie určitého vkladu domácim žiadateľom – čo často v prípade verejnoprospešného rozvoja financoval štátny rozpočet SR, jeho transparentnosť v každom okamihu a jeho nezneužitie na súkromné obohacovanie sa. Tu mi ide iba o fakt, že v roku 2020 sa SR zmení z čistého a postupne len čiastočného prijímateľa financií cez Eurofondy na čistého plátcu do Eurofondov pre iných. Finančné objemy takto obdržané, keďže nechcem ísť hlbšie do tejto témy, nie sú relevantné pri porovnaní so zahraničnými investíciami na Slovensku a s tým, že pre zmenu zo SR odteká cez transfery a zisky rádovo oveľa viac financií, ako keby národné hospodárstvo SR nepoberalo Eurofondy a namiesto toho bolo investovalo samo do rozvoja vlastných národných či štátnych podnikov.*

*Z hľadiska tu prezentovaného Cirkulárneho toku hospodárstva môžeme samotné Eurofondy definovať ako „integračnú výpomoc EÚ“ a vstupy vedú do podsystemu „**Vláda**“ i podsystemu „**Podnik**“, pretože do podsystemu podnik zahrňame i tie rozpočtové a neziskové organizácie, ktoré vlastne čerpali z Eurofondov.*